

Werken aan leesplezier thuis én op school

ENKELE VASTSTELLINGEN UIT RECENT ONDERZOEK NAAR (VOOR)LEESGEDRAG

Internationaal onderzoek toonde al aan hoe het leesgedrag van kinderen en jongeren bepaald wordt door parameters als sekse, leeftijd en de scholingsgraad van de ouders. Een recente studie bij 1.615 Vlaamse scholieren verplaatste deze inzichten naar Vlaanderen, om te onderzoeken hoe het leesgedrag van jongeren (op school en thuis) bepaald wordt door studievorm, sekse, leeftijd, zittenblijven, de thuistaal van het kind en de scholingsgraad van de ouders. Hieruit bleek dat studiesucces en lezen met elkaar in verband staan. **Dennis Van der Kuylen**

Zo tonen de resultaten aan dat jongeren uit het aso meer lezen, zichzelf vrij goede lezers vinden en lezen vaker als belangrijk beschouwen dan jongeren uit andere studierichtingen. Ook opvallend is dat leerlingen uit het aso als kind het vaakst werden voorgelezen van alle ondervraagde jongeren.

Of een kind al dan niet voorgelezen werd, is al eerder een voorspeller gebleken van later academisch succes, maar in Vlaanderen werd deze relatie tussen voorlezen en goede cijfers nog maar weinig vastgesteld. Bovendien werd er ook een aantoonbaar verband vastgesteld tussen het voorleesgedrag van de ouders en het mogelijke zittenblijven van de leerling. Uit het onderzoek bleek ook dat kinderen met een andere thuistaal en kinderen van ouders zonder een hoger diploma minder vaak voorgelezen werden. Dat maakt van die groepen

kinderen twee kwetsbare groepen in ons onderwijs, waar trouwens ook enige overlap tussen bestaat. Niet alleen wordt er bij die kinderen minder voorgelezen, er zijn vaak ook minder boeken aanwezig, ze bezoeken minder vaak de bibliotheek of de boekhandel en de ouders zijn ook minder vaak zelf aan het lezen.

Willen we daar iets aan doen, dan lijkt de oplossing voor de hand te liggen: de scholen moeten kinderen die thuis weinig leesgelegenheden krijgen de nodige ondersteuning geven en goede lezers van hen maken. Alleen vallen daarbij een aantal kanttekeningen te maken. Ten eerste zitten de meeste jongeren die niet graag lezen in het tso of bso. Deze leerlingen geven vaker dan aso-leerlingen aan dat boeken lezen voor school volgens hen nutteloos is. Ten tweede denkt meer dan de helft van alle ondervraagde leerlingen weinig te kunnen leren uit boekbespre-

kingen, maar worden die toch nog wel vaak opgegeven als verwerkingsmiddel van literatuur. Een op de drie ondervraagde leerlingen krijgt een boek mee naar huis en moet dat dan volledig zelfstandig verwerken voor een opdracht – meestal een boekbespreking – die weinig leesplezier met zich meebrengt. Ten derde blijkt dat wie zichzelf een slechte lezer vindt, minder denkt te kunnen leren uit boekbesprekingen en de opgegeven boeken ook minder vaak uitleest dan wie zichzelf een goede lezer vindt.

Leesplezier bevorderen op school is dus makkelijker gezegd dan gedaan. We moeten ons hierbij ook durven af te vragen of de school hier wel voor geschikt is. Uit het onderzoek blijkt immers ook dat jongeren zelf aangeven dat hun moeder hen het meest en het best helpt bij het uitkiezen van literatuur. Bovendien werkt de school eigenlijk al aan

Over de auteur

**DENNIS VAN
DER KUYLEN**

is leraar Nederlands en Engels
in het Provinciaal Onderwijs
van Antwerpen.



leesplezier, want de leerplannen van zowel het gemeenschaps- als het katholiek onderwijs schuiven dit naar voren als het belangrijkste element van de lessen literatuur. Vaak krijgen scholen daarom het verwijt dat ze enkel en alleen aan het leesplezier van jongeren werken en dat er te weinig aandacht is voor die andere belangrijke pijler van het literatuuronderwijs: de cultuuroverdracht of de zogeheten literaire canon. Nochtans toonde het onderzoek aan dat er nog best wat werk is aan het leesplezier van jongeren, ondanks de ruime aandacht ervoor in eindtermen en leerplannen.

Leesplezier moet dus zeker ook thuis gestimuleerd worden. Zoals al duidelijk werd uit de onderzoeksresultaten, kan het belang van voorlezen daarbij nauwelijks genoeg benadrukt worden. Vooral in de aangehaalde kwetsbare of 'leeskansarme' groepen moet er meer

worden ingezet op leesbevordering en voorlezen.

Op school kan en moet er daarnaast worden nagedacht over de opdrachten die aan literatuur verbonden worden, zodat die een positieve invloed hebben op het leesplezier van jongeren. In de commissies die zich buigen over de eindtermen en de leerplannen, moet er daarom nagedacht worden over concrete doelstellingen die daaraan tegemoetkomen. Als het leesplezier niet bereikt wordt én ook de literaire canon onderbelicht blijft, kunnen we ons afvragen waarom onze jeugd eigenlijk nog boeken zou moeten lezen.

Ondertussen kunnen we als leraren Nederlands alvast aan de slag. We moeten aan het werk met de vaststelling dat de klassieke boekbespreking weinig leerlingen tot leesplezier krijgt. Daarnaast

houden we in het achterhoofd dat niet iedereen evenveel leeskansen krijgt, en dat leesbevordering voor die leerlingen dus in de eerste plaats leesplezier moet stimuleren, omdat deze stimulans thuis vaak ontbreekt. De toekomst kan er al heel wat rooskleuriger uitzien als de ouders van morgen meer lezen en voorlezen.

Dit artikel schreef de auteur op basis van het onderzoek dat hij voerde voor zijn masterproef binnen de opleiding Master in de Taal- en Letterkunde: Nederlands aan de Universiteit Antwerpen. De promotoren van het onderzoek waren Mathea Simons en Kris Humbeek.